

2. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA PRZYSZŁOŚĆ TERENÓW POGÓRNICZYCH 25.06.2026 SOSNOWIEC

Katowice, Warszawa, 21 września 2026 r.

Szanowna Pani
Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska

Szanowna Pani Minister,

Mamy przyjemność poinformować, że w dniu 25 czerwca br., w Sosnowcu odbyła się 2. edycja Konferencji „Przyszłość Terenów Pogórniczych” – zorganizowana przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach oraz Uniwersytet Śląski Wydział Nauk Przyrodniczych w Sosnowcu.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem i zgromadziła szerokie grono uczestników (ponad 300 osób), w tym: wybitnych ekspertów, przedstawicieli nauki, przedsiębiorców górniczych, reprezentantów administracji publicznej i organizacji środowiskowych. Problematyka przedstawiana w trakcie sesji referatowych oraz panelu dyskusyjnym skłoniła do dokonania podsumowania konferencji poprzez wskazanie kluczowych wyzwań stojących przed polskim sektorem surowcowym, między innymi w obszarze ochrony środowiska oraz gospodarki przestrzennej.

W imieniu organizatorów, Komitetu Naukowego, prelegentów oraz uczestników przekazujemy na ręce Pani Minister wnioski wypracowane podczas tego wydarzenia. Mając na uwadze strategiczne znaczenie poruszanej tematyki dla stabilności gospodarczej oraz zrównoważonego rozwoju kraju, wyrażamy głęboką nadzieję, że będą one stanowiły cenną wskazówkę do wykorzystania, przez kierowane przez Panią Ministerstwo, w realizowanych i podejmowanych działaniach o charakterze legislacyjnym oraz strategicznym.

Z wyrazami szacunku,

DYREKTOR
Państwowego Instytutu Geologicznego
Państwowego Instytutu Badawczego

prof. dr hab. Krzysztof Szadalek

Państwowy Instytut Geologiczny –
Państwowy Instytut Badawczy

PREZES
WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO
prof. dr hab. Litwa

Wyższy Urząd Górniczy

W załączeniu:
Wnioski z 2. Konferencji Przyszłość Terenów Pogórniczych.

2. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA PRZYSZŁOŚĆ TERENÓW POGÓRNICZYCH 25.06.2026 SOSNOWIEC

WNIOSKI

W trakcie konferencji odbyły się dwie sesje referatowe: „Współczesny obraz górnictwa” i „Tereny pogórnice - wyzwania i ich nowe funkcje” (łącznie 16 referatów) oraz panel dyskusyjny na temat „Kopaliny jako dobro wspólne – jak godzić eksploatację, likwidację, ochronę środowiska i interes społeczny?”. W trakcie wygłoszonych referatów oraz podczas dyskusji uczestników panelu z moderatorem określono następujące zagrożenia priorytetowe:

1. Kopaliny i wytwarzane z nich surowce mineralne są powszechnym dobrem społecznym, kluczowym i niezbędnym dla stabilnego funkcjonowania oraz rozwoju Państwa. Kopaliny będące źródłem surowców mineralnych należy traktować, jako niezwykle istotny komponent środowiska naturalnego, wymagający odpowiedzialnego i przemyślanego zagospodarowania oraz wykorzystania z racji nieodnawialności ich zasobów – w przeciwieństwie do zasobów biotycznych elementów środowiska, które posiadają zdolność regeneracji i odtwarzania.
2. Tereny pogórnice powinny być przeznaczone świadomie i celowo do ponownego użytkowania, stanowią bowiem nową wartość i potencjał często większy niż ich pierwotny kierunek zagospodarowania z punktu widzenia korzyści zarówno społecznych i środowiskowych. Ich racjonalne wykorzystanie leży w interesie wszystkich stron uczestniczących w działalności górniczej.
3. W związku z decydującą rolą samorządów w procesie inwestycyjnym sektora wydobywczego, wynikającą z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz potrzebą zapewnienia równowagi pomiędzy ochroną zasobów biotycznych i abiotycznych, niezbędne jest opracowanie krajowych i regionalnych polityk, programów oraz wytycznych surowcowych. Stanowiłyby one pomocnicze dyrektywy dla władz samorządowych, dla których wiedza o regionalnym i krajowym znaczeniu surowców mineralnych, często bywa trudna do zrozumienia, przez co jest niewłaściwie uwzględniana na etapie planowania przestrzennego oraz w ogóle nieuwzględniana na etapie wydawania decyzji dla inwestycji wydobywczych. Dokumenty te (wytyczne, instrukcje) powinny opierać się na rzetelnych analizach dostępności i zapotrzebowania na surowce mineralne w perspektywie teraźniejszej oraz wieloletniej i podlegać okresowej aktualizacji.
4. Od wielu lat przedsiębiorcy górniczy zgłaszają problemy związane z pozyskaniem terenów pod nową działalność związaną z wydobywaniem kopalin. W takim stanie rzeczy należy uznać za priorytetowe wprowadzenie proceduralnych narzędzi ułatwiających przedsiębiorcom kontynuowanie wydobywania na terenie złóż, które już są eksploatowane oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Dla przykładu: uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia dla poszerzenia granic wydobywania w ramach jednego złoża lub wydłużenie okresu eksploatacji powinno zawierać szereg ułatwień, wynikających z konsekwentnej kontynuacji działalności, dla której pierwotnie wydano decyzję środowiskową. W następnej kolejności należy dokonać analiz i podjąć kroki proceduralne, usprawniające zwłaszcza procedury środowiskowe – przedkoncesyjne, dla nowych inwestycji wydobywczych.
5. Konieczne jest wprowadzenie rozwiązań prawnych ograniczających wyznaczanie lub rozszerzanie obszarów ochrony biologicznej na udokumentowanych obszarach cennych surowcowo. Obecnie problem współwystępowania złóż i form ochrony przyrody dotyczy 34% powierzchni udokumentowanych złóż niezagospodarowanych, a dodatkowo dotyczy on wyznaczonych i przebadanych obszarów perspektywicznego i prognostycznego występowania kopalin, które będą miały niewątpliwie znaczenie dla zaspokajania potrzeb surowcowych przyszłych pokoleń...